

Vuonna 1937 hukkkuneiden vene on löytynyt järvestä

Joutsan suurin hukkumisonnettomuus tapahtui vuonna 1937, tasan 84 vuotta sitten syyskuun 8. päivänä. Tuolloin viisi ihmistä jäi myrskyn uhreiksi heidän veneensä upotessa. Tapaus on ollut arvoitus siitä lähtien, kunnes sinnikkäät vapaaehtoiset avasivat uuden luvun kertomuksessa.

TÄMÄN vuoden maaliskuussa paikallislehti julkaisi laajan reportaasin (nro 11) Jääjärven Niemistenkylän edustalla tapahtuneista hukkumisista. Korpelan tilan isäntä Juuso Jaatinen ja neljä muuta Hirtesalon saaresta il-talypsyltä tulossa ollutta ihmistä hukkuivat, kun myrsky upotti heidän veneensä Niemistenselälä.

Jutussa kerrottiin, kuinka Hämeenlinnassa asuva **Kari Ylönen** oli kartoittanut loppuvuodesta 2019 ja avovesikaudella 2020 vesialueen syvyyksiä viistokaikuluotaimella.

Hän jatkoi tänä keväänä tutkimuksia. Ollessaan järvellä 11. kerran toukokuun 27. päivänä, kaikuluotaimen näyttöön piirtyi kuvio, joka paljastui tarkemmissa tutkimuksissa etsityksi veneeksi. Kohteesta on saatu valokuvia ja videokuvaa.

Kuvissa näkyy entisaikojen suunnittelutyylisiä edustava vene, joka makaa järven syvänteiden pohjassa lähes 30 metrissä syvyydessä oikeinpäin. Veneen perässä on vanha moottori, mikä myös viittaa siihen, että kyse on juuri Jaatisten veneestä.

YLÖNEN on tutkinut reilusti yli 200 hehtaarin vesialueen erittäin perusteellisesti viistokaikuluotaimen avulla. Aikaa tähän on matkat mukaan luettuna kulunut kymmeniä tunteja. Kun syvänteestä viimein paljastui vene, päällimmäiseksi nousi löytämisen riemu.

– Onnistumisen ilo oli suuri. Olin siinä vaiheessa toista päivää kaikuluotaamassa kilometrin pitkää ja sata metriä leveää syvännettä, kun näyttöön tuli haettu kuvio, kertoo Ylönen.

Ylönen käytti tuossa vaiheessa kaikuluotaimen suoraan alaspäin suuntautunutta etsintäkeilaa, koska viistokaiku ei ulottunut kyllin syvälle. Menetelmä vaatii noin viisinkertaisen määrän enemmän työtä viistokaikuun verrattuna, sillä kaikuluotain keilaa suoraan alaspäin vain alle 10 metrin leveydeltä.

Tämä oli niin sanottu bingo. Kari Ylönen ottamassa kuvassa näkyy se hetki, kun kaikuluotaimen näytölle piirtyi ratkaiseva kuva 84 vuotta sitten kadonneesta veneestä.

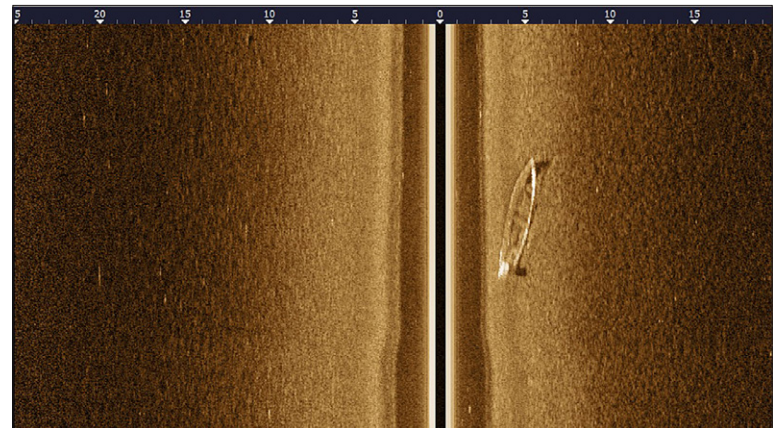

Vasemmalla perämoottori, keskellä perätuhto ja oikealla veneen pohjaa. Juuri tältä paikalta isäntä Juuso Jaatinen kerran huuhtoutui aaltojen saaliiksi myrskyssä. Kuva: Pekka Liias.

Kari Ylönen (vas.) löysi kadonneen veneen. Pekka Liias on ottanut kohteesta runsaasti kuvamateriaalia.

RATKAISEVA johtolanka mahdollisesta uppoamispaikasta tuli esille arkistotutkimuksissa. Tämän jutun kirjoittaja kävi Kuopion yliopiston kirjastossa läpi joitettua lehtijuttua. Mikkelin noin 30 onnettomuudesta kir-

Pekka Liaksen laitteilla saadussa viistokaikukuvassa vene erottuu selvästi.

Pekka Liaksen kuvassa näkyy vanhaa mallia oleva perämoottori. Juuri tällaisen voisi olettaa olevan peräisin 1930-luvulta.

Kari Ylönen kalustoa etualalla, ja taustalla Pekka Liaksen laitteet. Liaksen itse tehty viistokaikuluotain on veneen peräosan päällä.

Yksityiskohdista voi päätellä onnettomuuden tapahtumien kulkua

MITEN onnettomuus sitten tapahtui? Muutamia oletuksia on mahdollista tehdä tiedossa olevien tosiasioiden nojalla.

Korpelan talon lehtiä oli Niemistenselän toisella puolella Hirtesalon saarella, ja neljä henkeä lähti veneellä saareen il-talypsylle. Paluumatkalla joukkoon liittyi kyntämässä ollut renki. Illansuussa vesillä on käynyt melkoinen myrsky, joka puhalsi etelän suunnasta.

Kun vene on lähtenyt Hirtesalosta kohti pohjoista, puhurin on täytynyt iskeä sen kylkeen heti, kun maaston antama suojia on loppunut. Tällöin Jaatinen on kokeneena veneilijänä melko varmas-

ti kääntänyt keulan kohti myrskyä. Koska vene oli lisäksi ylläastattu ja painavan moottorin takia jo valmiiksi peräpainoinen, tämä manööveri on ollut todennäköisin ohjausliike hengen pitimiksi.

Kun vielä keulaa pidetään pienessä kulmassa myrskytuuleen nähden, on tilanteessa ollut mahdollisuus, että vene olisi tällä keinoin ajautunut hallitusti vastarannalle Niemistenkylän rantaan. Tähän pyrkimykseen viittaa uppoamispaikka.

VALITETTAVASTI näin ei käynyt. Vanhojen lehtitietojen nojalla tuuli on ollut kovissa

myrskylukemissa, koska rakennuksille ja puustolle aiheutui huomattavia vahinkoja koko maassa. Isäntä Juuso Jaatisten vene-kunnalla ei ylläastattuna ollut juuri mahdollisuuksia selviytyä. Viiden ihmisen lisäksi veneessä oli tietävästi täysiä maitononkkia ja piikkilankakeriä.

Korkea aallokko upotti Jaatisten veneen. Viisi ihmistä jäi veden varaan. Emme tiedä heidän uimataidostaan, mutta nuorina tai nuorehkoina henkilöinä kamppailu pelastumisesta ei ole kuitenkaan ollut fyysisistä voimista kiinni. Järkyttävä tilanne päättyi kuitenkin kaikkien hukkumiseen.

Sanomalehti Keskisuomalainen kirjoitti tuoreeltaan: ”Näin ovat hukkuineet talollisenpoika Juuso Jaatinen, syntynyt v. 1904 sekä hänen kaksi lastaan Pirkko, syntynyt v. 1925 ja Raili, syntynyt v. 1929, talon renki Onni Salminen, syntynyt v. 1914 ja 15-vuotias palvelijatar Anni Nieminen.”

Syvyys nielaisi uhrin ja veneet 84 vuodeksi. Vain kerran, seuraavan kesänä 1938, pimeys hellitti hetkiseksi otteensa. Tuolloin isäntä Jaatisten kalmo tavattiin kellumasta keskeltä selkää. Hänet on haudattu Hartolaan kirkkomaalle.

Janne Airaksinen